

mr.sc. Nebojša Doder
*Vodeći inženjer u Državnoj upravi za
ceste Kraljevine Norveške i član Udruge*

FIZIČKE MJERE ZA OGRANIČENJE BRZINE

Skandinavaska praksa i iskustva

Stručni skup - Zagreb 20.04.2011.

Standardne brzine u gradovima i naseljenim mjestima

Koristi se prije svega na pristupnim cestama u naseljenim i središnjim gradskom područjima, ali se može koristiti i u stambenim i ulicama u centru sa visokim aktivnostima kada je loša i teško moguća fizička separacija motornog i pješačkog prometa

Koristi se najčešće na sabirnim cestama u stambenim i središnjim gradskim i naseljenim područjima sa značajnim procentom i nedovoljno dobrom separacijom pješačkog i biciklističkog prometa

Generalna dozvoljena brzina unutar naselja i gradova, osim ako znakom nije drugačije određeno

- Označavanje brzine mora biti **JASNO, LOGIČNO I KONSEKVENTNO** da bi dalo željeni učinak !!!
- Glavni kriterij za utvrđivanje dozvoljene brzine je sigurnost prometa koja je rezultat fizičkog izgleda i standarda ceste, PGDP-a, broja pješaka, broja i vrste mogućih kolizijskih mjesta itd.

Ograničenje brzine u naseljenim mjestima je neophodno jer ...

- **Direktna veza između brzine i broja prometnih nesreća**

Niža brzina daje manji broj nesreća što smanjuje broj poginulih i do 70%.
(udar vozila od 30km/h će preživjeti 90% pješaka ali od 50km/h samo njih 20%).

- **Veliki broj nesreća sa najtežim posljedicama**

Oko 60% nesreća sa poginulima i 78% nesreća sa ozlijeđenima se u RH dešava na cestama unutar naselja (MUP-Bilten o sigurnosti cestovnog prometa 2009., str. 30)

- **Manje zagađenja i buke**

Zagađenje i buka su problem u mnogim gradovima, a smanjenje brzine vodi izravno ka poboljšanju stanja.

- **Mirnija i ugodnija prometna slika**

Smanjenje brzine omogućava lakše i mirnije odvijanje prometa, posebno u zonama raskrsnica i čvorova

- **Veći osjećaj sigurnosti lokalnog stanovništva**

Ljudi koji žive duž cesta i ulica sa velikim prometnim opterećenjem se osjećaju sigurnije i ugodnije nakon snižavanja brzine

- **Predstavlja mali gubitak vremena za vozače**

Smanjenje brzine sa 50 na 30 km/h, povećava vrijeme vožnje za 40 sec./1km

Zašto fizičke mjere za smanjenje brzine?

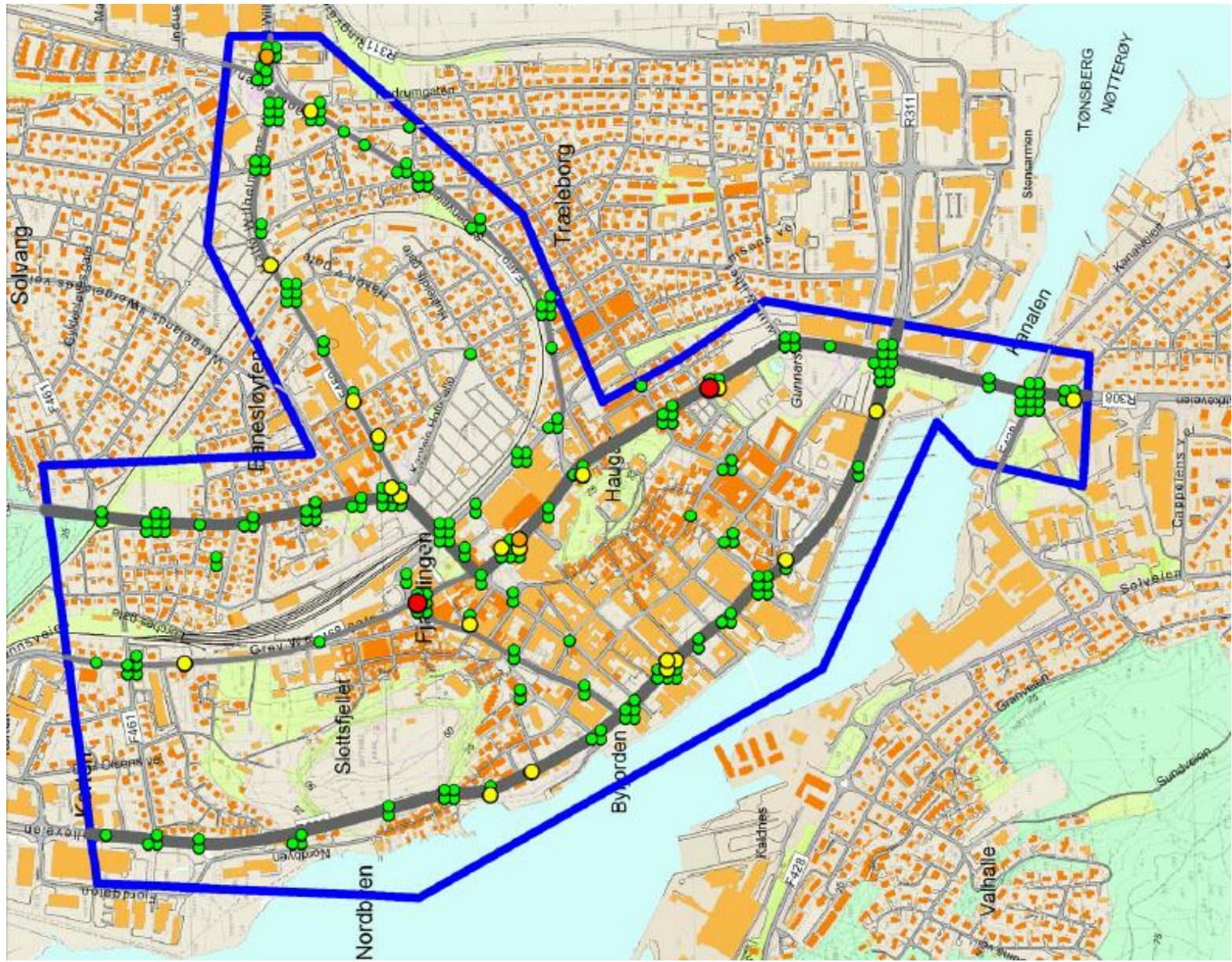
- Mnoge ceste i ulice imaju oblik koji "poziva" vozače na brzu vožnju
- Sam znak nije dovoljan za držanje brzine na željenom nivou.
(mjerenja pokazuju da smanjenje brzine znakom za 10 km/h, bez dodatnih mjera rezultira prosječnim stvarnim smanjenjem brzine za 1-3 km/h)
- Policija niti iz daleka nema mogućnost da vrši kontrole u mjeri u kojoj to sigurnost prometa na gradskim prometnicama zahtijeva
- Statistički gledano šanse da vozač bude uhvaćen u prekoračenju brzine od strane policije su veoma male, što većina vozača zna
- Kazne su relativno blage
- Represivne mjere kod dijela vozača imaju malen ili nikakav učinak

Gdje i kada fizičke mjere za smanjenje brzine?

- Na ulicama i cestama sa označenim brzinama 30 i 40 km/h, a u nekim slučajevima i 50 km/h
- Na ravnim dionicama i dionicama u gusto naseljenim mjestima gdje je udaljenost između križanja/priključaka ≥ 150 m
- Pored osnovnih škola i objekata gdje ima dosta djece tog uzrasta
- U naseljenim mjestima gdje ≥ 15 % vozila vozi brže od 5 km/h u odnosu na znakom označenu brzinu (30 i 40 km/h)
- Nakon snižavanja brzine znakom sa 50 na 40 i 30 km/h ako je ≥ 15 % vozača vozilo iznad prvobitno dozvoljene brzine
- Nakon snižavanja brzine znakom sa 40 na 30 km/h, ako je ≥ 15 % vozača vozilo iznad prvobitno dozvoljene brzine

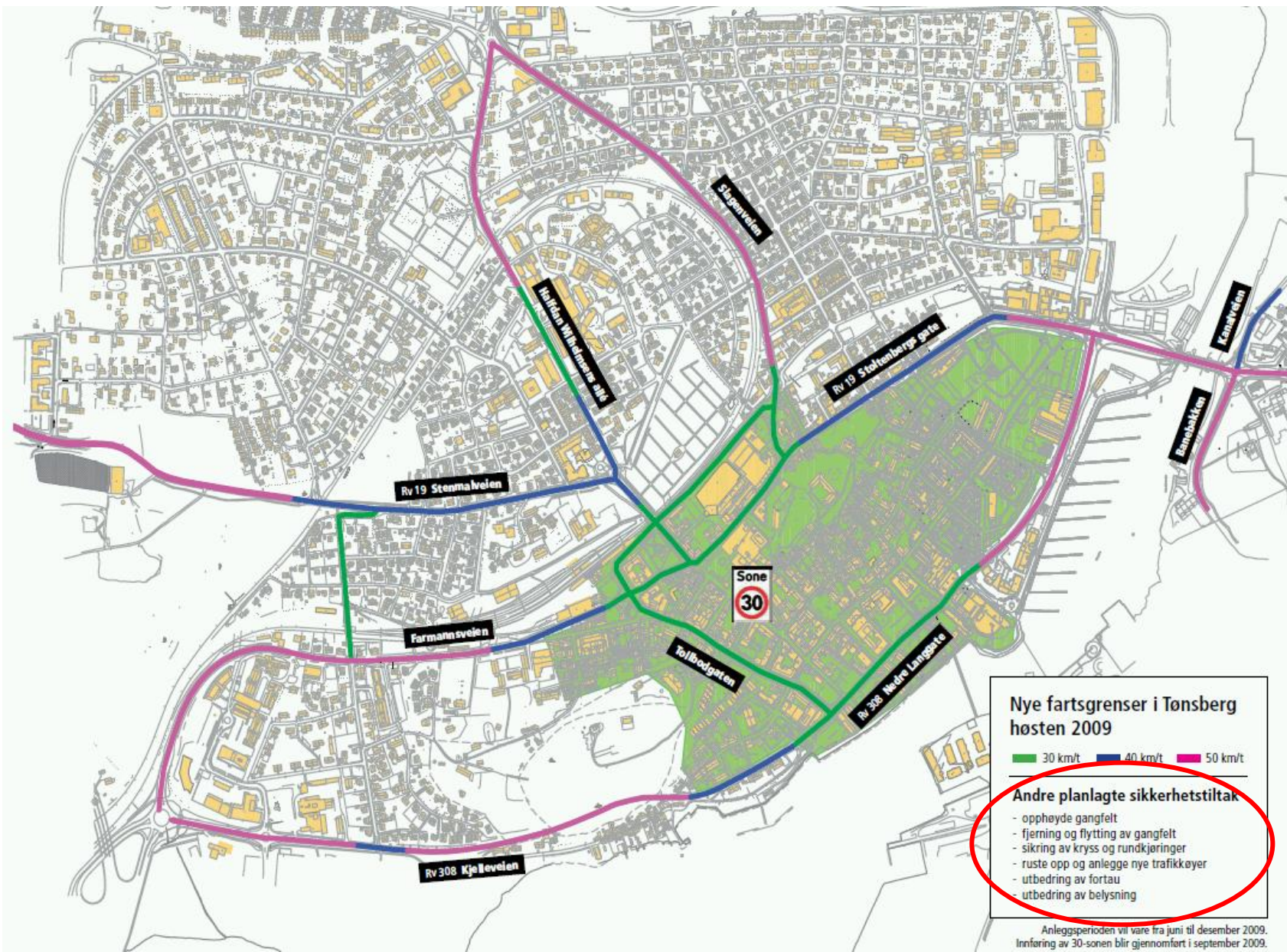

Nesreće sa nastradalima u centru grada:1999.–2008. (Tønsberg – Norveška)

Plan brzine na uličnoj mreži centra

Fizičke mjere koje se koriste u Skandinaviji

IZBOČENJE / "LEŽEĆI POLICAJAC"

Najučinkovitija, najjeftinija i najčešće korištena mjera.

Preporuča se ako je osnovni cilj smanjenje brzine, a nema posebnih razloga da se ne koristi

ULEGNUĆE

Skuplja i kompliciranija og "ležeceg policajca" uz isti učinak. (problemi odvodnje i održavanja)

Djelimično se koristi u Švedskoj)

SUŽENJE KOLNIKA

Izvodi se obostrano ili jednostrano

*Omogućava smanjenje brzine vozila
i skraćuje dužinu pješačkog prijelaza.*

Često u nivou pločnika

CENTRALNI RAZDJELNI OTOK

Izvodi se uz pješačke prijelaze

*Preporuča se kao mjera za sigurnije
kretanje pješaka pri prelasku ulice*

Veoma zastupljeno rješenje

BOČNI RAZDIJELNI OTOK

Izvodi se jednostrano i obostrano

Preporuča se korištenje kod $V=30\text{km/h}$ i slabo opterećenih ulica: PGDP <300 v./dan. (Problemi kod zimskog održavanja)

Širina kolnika na mjestu otoka ≤ 3 m

SMICANJE KOLNIKA

Stvaranjem vještačkih oštih krivina se smanjuje brzina vožnje.

Sličan efekat i sa naizmjenično rasporedjenim parkiranjem

VIZUALNO SUŽENJE KOLNIKA

Izvodi se kao obostrano ili u sredini

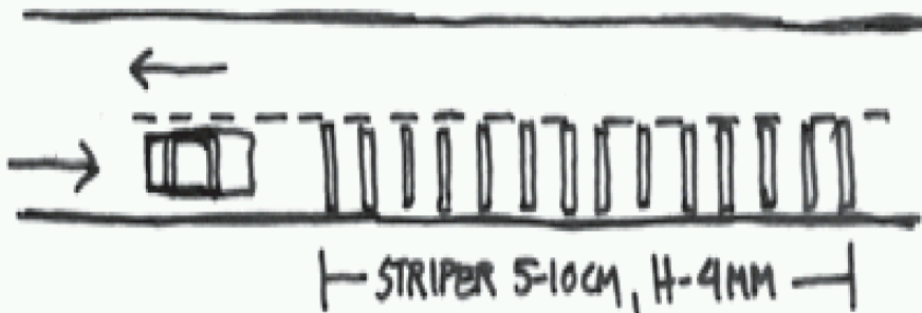
Omogućava smanjenje brzine vozila bez fizičkog smanjenja širine ulice

NAREBRENA POLJA

Izazivaju neugodnost i zvučni efekat

Relativno jeftini, ali zahtijevaju redovito održavanje

SUŽENJE RASKRIŽJA

Izvode se proširenjem pločnika

Osim smanjenja brzine sprječava nepravilno parkiranja u zoni raskrižja, te skraćuje dužinu pješačkih prelaza. Često se koristi, pogotovo u gradskim centrima na ulicama malog do srednje velikog opterećenja, obično u kombinaciji sa “pravilom desnog”

KRUŽNI TOKOVI

Veoma često korišteni – Niz prednosti (najniži koeficijent nesreća)

Osim smanjenja brzine pojednostavljuju prometnu sliku, poboljšavaju estetsku sliku okoline, označavaju ulazak u zonu određene regulacije prometa itd.

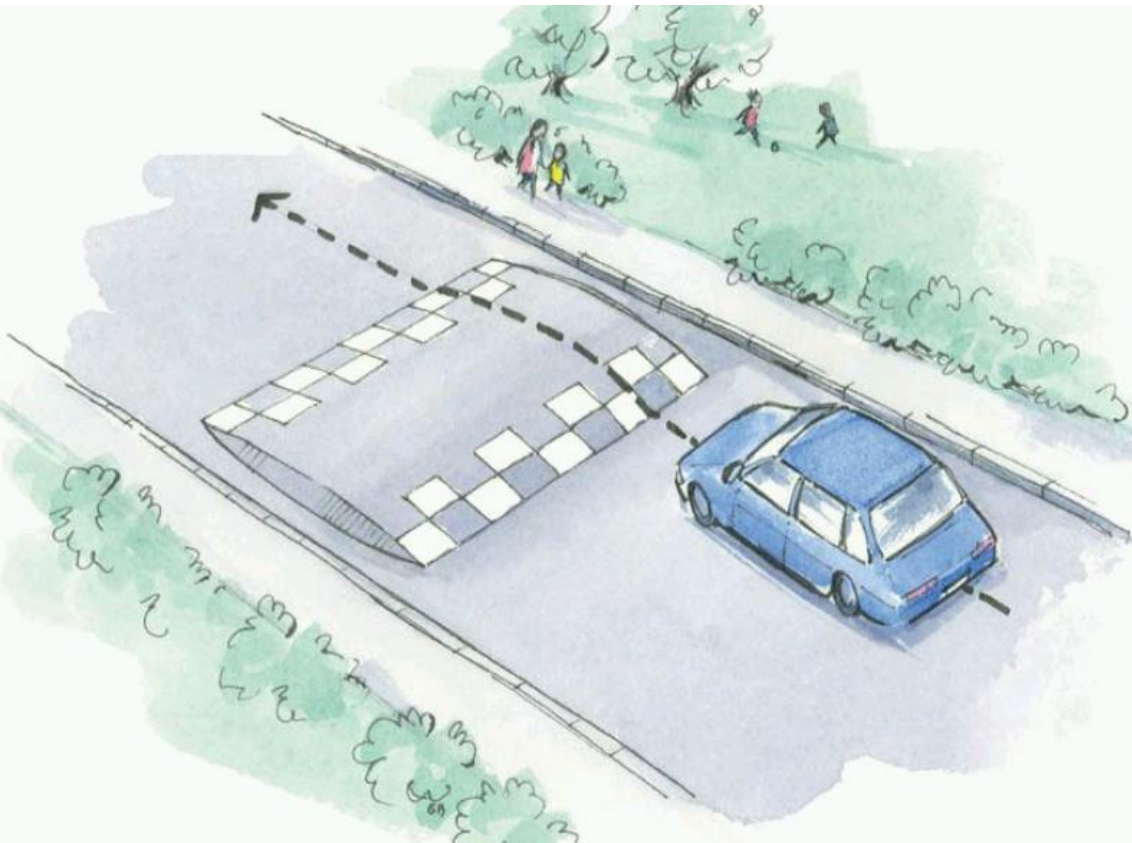
KOMBINIRANE MJERE – PROMETNE POVRŠINE ZA MJEŠOVITI PROMET

Relativno često korištene, pogotovo u stambenim zonama u centralnim djelovima velikih gradova. Fizičke mjere za smanjenje brzine se kombiniraju sa nizom drugih odgovarajućih mjera.

Ostale mjere :

- Table za pokazivanje brzine kretanja
- Portali
- Posebna horizontalna signalizacija
- Automatska kontrola prometa (kamere)
- Informacione table i kampanje
- ITS – automarska regulacija prometa
- Policijska kontrola brzine kretanja

”Ležeći policajci” i srodne mjere

Fartsgrense	Radius	Høyde	Lengde
30 km/t	20 m	0,10 m	4,0 m
40 km/t	53 m	0,10 m	6,5 m
50 km/t	113 m	0,10 m	9,5 m

Fartsgrense	Anbefalt avstand mellom humper
30 km/t	ca. 75 m
40 km/t	ca. 100 m
50 km/t	ca. 150 m

Najčešće se izvode kao radijalni

Dimenzije ovise od dozvoljenoj brzini vožnje (ne koriste se kod brzina > 50 km/h)

*Izazivaju nalagodu kod vozača: što veće prekoračenje brzina, to veća nelagoda.
Trebaju biti postavljeni na određenoj udaljenosti*

Farts- grense	Lengde topplate	Rampe- lengde	Høyde	Helling
30 km/t	4,0 m	1,0 m	0,10 m	10%
40 km/t	4,0 m	1,7 m	0,10 m	6%
50 km/t	4,0 m	2,5 m	0,10 m	4%

U centralnim gradskim područjima se oblikuju sa obostranom rampom
ako su u kombinaciji sa pješačkim prijelazima

ASFALJNI JASTUCI

Dobro rješenje za ulice sa autobuskim prometom. Vrlo često se koriste.

Omogućavaju smanjenje brzine malih vozila, a slobodan prolaz autobusima

(problem sa motociklima)

GLJIVE

Sličan efekat kao i "jastuci"

Problemi sa zimskim održavanjem

Koriste se djelimično u Danskoj

Druga primjenjivana rješenja za ulice sa autobuskim prometom
(mogući problemi kod zimskog održavanja)

Medjutim, ovu mjeru treba dodatno razmotriti kod ...

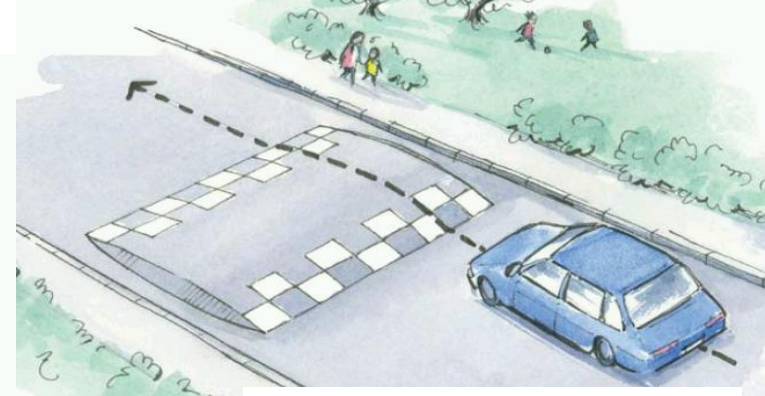
- kombinacije lošeg tla i visokog učešća teških vozila (vibracije i buka)
- strmih ulica gdje veća vozila posebno zimi mogu imati problema
- visokog % autobusa → značajna kašnjenja ($V_{\max}$ autobusa na mjestu mjere oko 15 km/h)

Procentualno smanjenje broja nesreća

Posljedica	Vrsta nesreće	Vrijednost	Odstupanje
<u>“Ležećii policajac” – ulice za “Ležećim policajcima”</u>			
Nesreće sa nastradalima	Sve	- 41	(-57; -34)
<u>“Ležeći policajac”</u>			
Nesreće sa nastradalima	Sve	- 7	(-14; -0)
<u>Narebrena polja (ispred raskršća/priključka)</u>			
Nesreće sa nastradalima	Nesreće u čvorovima	- 33	(-40; -25)
Nesreće sa materijalnom stetom	Nesreće u čvorovima	- 25	(-45; -5)
<u>Zone brzine (30 km/t u naseljima, sa “Ležećim policajcima”)</u>			
Nesreće sa nastradalima	Sve vrste	- 27	(-30; -24)
Nesreće sa materijalnom stetom	Sve vrste	- 16	(-19; -12)

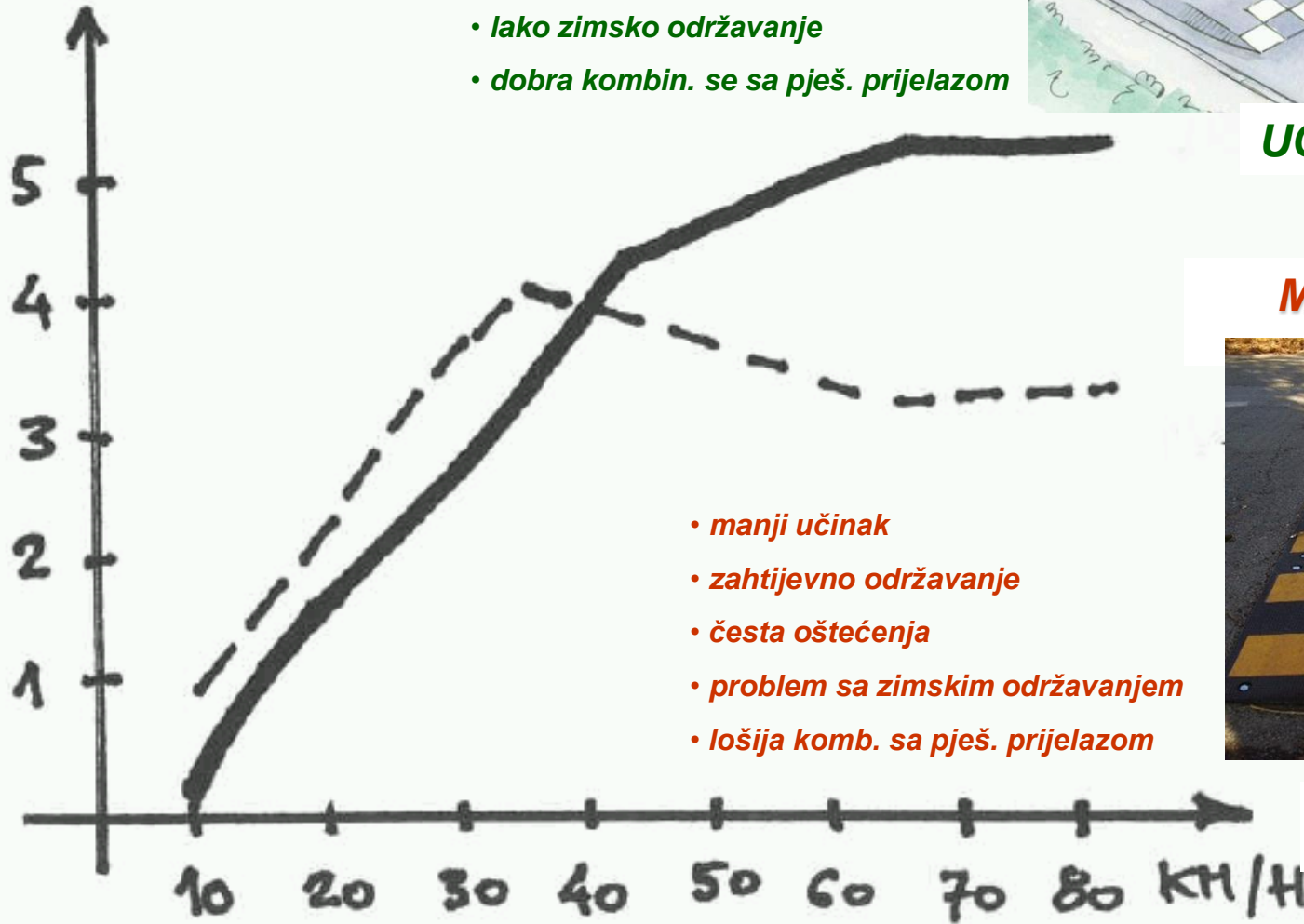
NELAGODA

- visok učinak
- minimalno održavanje
- gotovo nemoguća oštećenja
- lako zimsko održavanje
- dobra kombin. se sa pješ. prijelazom

UGRADJENI ———

MONTAŽNI - - - -

- manji učinak
- zahtijevno održavanje
- česta oštećenja
- problem sa zimskim održavanjem
- lošija komb. sa pješ. prijelazom

BRZINA

"10 Koraka do sigurne ceste"

HVALA NA POZORNOSTI

